

Boekpreview

Hoe stel je je oordeel radicaal uit?

Hierbij alvast een preview van mijn boek *Socratisch gesprek voor beginners* dat in februari 2017 uitkomt bij ISVW uitgevers. Het is een stuk uit hoofdstuk 2 waarin ik een aantal kenmerken van het socratisch gesprek apart bespreek, alvorens in hoofdstuk 3 een uitgebreide beschrijving te geven van de socratische methode. De titel van dit stuk is:

Stel je oordeel radicaal uit

“Maar doorvragen bij je baas is toch vaak niet handig”, zegt hoofdverpleegkundige Miriam tijdens een cursus socratisch gesprek. We behandelen het socratisch vragenstellen. Miriam heeft net verteld over het kwartaaloverleg tussen het ziekenhuispersoneel en de directeur. Hoe dit overleg altijd een one-man show is waarbij alleen de vragen mogen worden gesteld die van te voren zijn ingediend.

“Had je een vraag tijdens die laatste kwartaalbijeenkomst?”, vraag ik.

“Ja, ik constateerde dat de directeur een onwaarheid vertelde en ik had willen vragen waar hij zijn informatie vandaan had”.

“Wat maakte dat je dat niet deed?”

“Ik wist dat ik dan een hoop collega’s met ongemakkelijke gevoelens zou opzadelen. En dat wil ik hen niet aandoen”.

“Wat bedoel je met ongemakkelijke gevoelens?”

“Het is bekend dat de directeur geen lastige vragen wil. Zij zouden zich schamen”

“En wat voelde jij daarbij?”

“Ik voelde me plaatsvervangend ongemakkelijk voor mijn collega’s. Maar ik durfde het wel te vragen. Misschien had ik dat moeten doen en was dat collectieve ongemak niet eens zo heel erg geweest. Het is eigenlijk erger dat de directeur er telkens mee wegkomt.”

Spreken en denken buiten de kaders

Wat Miriam hier doet is een mooi voorbeeld van binnen zelfopgelegde kaders blijven. Dat is een vorm van gevangen zitten in oordelen: oordelen van anderen en oordelen over jezelf. De kaders in dit voorbeeld waren:

-Kaders van bedrijfscultuur: zo doen wij dat hier niet

-Kaders van cultuur /opvoeding: ik wil anderen niet opzadelen met ongemakkelijke gevoelens.

-Kaders van kennis: ik weet dat de directeur op mijn vraag iets moet zeggen dat hem in verlegenheid gaat brengen (maar misschien is dat niet zo. Misschien heeft Miriam niet alle informatie).

-Kaders van empathie: ik weet dat anderen hiervan ongemakkelijk zullen worden (maar misschien valt dat reuze mee. Misschien is het Miriam’s eigen plaatsvervangend ongemak).

In het bovenstaande zit de veronderstelling dat wij ook onbewust constant beïnvloed zijn door die kaders. Zoals René Gude, oud-denker des vaderlands het zegt in zijn

boek, *Het agoramodel*¹: “Elke leefsfeer, privé (familie, vrije tijd), privaat (werk, geld), publiek (gezamenlijkheid, verenigingsleven) en politiek heeft z’n eigen geschreven en ongeschreven regels en waarheden. Die heb je ooit kritiekloos overgenomen. Onderzoek in dagelijkse gesprekken en gewoonten of je er volmondig achter kunt staan”, zei Gude, “en hoe je de dingen eigenlijk wilt doen.”

---

¹ *Het agoramodel*, René Gude, ISVW Uitgevers, 2016